КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

СХВАЛЕНО
Протокол Вченої ради КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»
№ 2 від 25.03.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

№ 19 від 26.03.2026

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
курсів підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво» за темою

«МИСТЕЦЬКА ОСВІТА: ОНОВЛЕННЯ ПІДХОДІВ У ВИКЛАДАННІ»

«ART EDUCATION: UPDATING TEACHING APPROACHES»

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри освітнього
менеджменту та виховання
20.03.2026 № 3

Харків – 2026

Розробник: Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти» (Вороніна Г.Л., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітнього менеджменту та виховання КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»)

Розроблено на основі типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 №904

Напрям підвищення кваліфікації: розвиток професійної компетентності вчителів предметів мистецької освітньої галузі

Термін дії програми: з 01.04.2026 до 31.12.2030 року

Рецензенти:
Смирнова М.Є., професор кафедри освітнього менеджменту та виховання КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», кандидат педагогічних наук

Михасюк О.К., директор КЗ «Богодухівський ліцей № 1 Богодухівської міської ради Богодухівського району Харківської області», кандидат педагогічних наук

© Харківська академія неперервної освіти
Вороніна Г.Л.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми курсів підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво» обумовлена трансформаційними процесами, пов'язаними з упровадженням компетентнісного підходу, інтеграцією освітніх галузей та цифровізацією освітнього середовища. У цих умовах особливого значення набуває мистецька освіта, яка сприяє розвитку творчого мислення, емоційно-ціннісної сфери особистості, формуванню культурної ідентичності та здатності до самовираження. Реалізації положень концепції «Нова українська школа» та нового Державного стандарту базової середньої освіти зумовлює необхідність оновлення підходів до викладання предметів мистецької освітньої галузі, переорієнтації освітнього процесу від переважно знаннєвої моделі до діяльнісної, творчої та практикоорієнтованої.

Освітня програма курсів підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво» за темою *«Мистецька освіта: оновлення підходів у викладанні»* спрямована на реалізацію ключових положень Законів України «Про освіту» (зі змінами), «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами), Державного стандарту базової середньої освіти» від (2020), Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти (2024).

Цільова група: учителі інтегрованого курсу «Мистецтво»

Обсяг (тривалість): 75 годин/2,5 кредити

- лекції – 22 год (29%);
- практико орієнтовані види роботи – 38 год (51%);
- самостійна робота – 13 год (17%);
- контрольні заходи – 2 год (3%).

Особливості реалізації програми

Освітня програма підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво» за темою «Мистецька освіта: оновлення підходів у викладанні» спрямована на реалізацію завдань мистецької освітньої галузі Державного стандарту базової середньої освіти та базується на компетентнісному, діяльнісному та інтегрованому підходах.

Програму складено на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти від 12.10.2022 №904.

Програма реалізується в повному обсязі як цілісний освітній курс з урахуванням специфіки викладання предметів мистецької освітньої галузі, досвіду педагогів та умов дистанційного формату навчання.

Для ефективної реалізації програми необхідні навчально-методичне забезпечення (презентації, методичні матеріали, кейси, цифрові ресурси); доступ

до технічних засобів та онлайн-платформ; сприятливе освітнє середовище, орієнтоване на партнерську взаємодію та обмін досвідом.

Реалізацію змісту програми забезпечують педагогічні працівники, тренери, фахівці-практики з відповідним професійним досвідом роботи в закладах загальної середньої освіти, які володіють сучасними методиками та інструментами активного та андрагогічного навчання.

Одним з основних напрямків успішного засвоєння змісту програми є самостійна робота слухачів, яка передбачає самостійне опрацювання окремих тем та виконання завдань аналітичного, творчого, проєктувального характеру. Самостійна робота слухачів передбачає завдання, спрямовані на вивчення нормативно-правових актів та інструктивно-методичних листів, актуальних питань щодо організації освітнього процесу з використання інноваційних освітніх технологій та складає 20% від загальної кількості годин (13 годин).

Основними видами самостійної роботи є:

1. Вивчення теоретичного матеріалу.
2. Ознайомлення з рекомендованою літературою.
3. Усвідомлення термінів і основних понять.

Науково-педагогічні та педагогічні працівники Харківської академії неперервної освіти можуть реалізовувати Програму повністю або частково (з можливістю змін до 30% змісту за умови дотримання державних вимог до підвищення кваліфікації педагогічних працівників).

Компетентності, що вдосконалюватимуться під час підвищення кваліфікації, будемо визначати за професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженим наказом Міністерства освіти та науки України від 29 серпня 2024 р. № 1225.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна (дистанційна).

Мета підвищення кваліфікації: удосконалення професійної компетентності вчителів, які забезпечують реалізацію Державного стандарту базової середньої освіти з урахуваннями реформування освіти та оновлення мистецької освітньої галузі.

Завдання підвищення кваліфікації:

- оновити знання щодо сучасного нормативного та навчально-методичного забезпечення викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- поглибити й розширити знання вчителів з теорії і методики організації освітнього процесу в умовах оновлення мистецької освітньої галузі;
- сформувати здатність застосовувати сучасні психолого-педагогічні підходи, створювати емоційно безпечне й творче освітнє середовище на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- удосконалити навички ефективного використання цифрових засобів та сервісів, інструментів штучного інтелекту в професійній діяльності педагога;
- удосконалити здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»;

- розвинути вміння проєктувати уроки в логіці компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого підходів на засадах універсального дизайну навчання.

Перелік компетентностей / результатів навчання

- Предметно-методична (А2)
- Емоційно-етична (Б2)
- Інформаційно-цифрова (А3)

Очікувані результати підвищення кваліфікації

За результатами навчання слухачі оволодіють знаннями та набудуть (удосконалять) уміння, навички та способи діяльності щодо:

- викладання предметів мистецької освітньої галузі;
- організації освітнього процесу в умовах оновлення мистецької освітньої галузі;
- проєктування уроків у логіці компетентнісного, діяльнісного та інтегрованого підходів на засадах універсального дизайну навчання;
- здійснення оцінювання результатів навчання здобувачів освіти на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво»;
- ефективного використання цифрових засобів та сервісів, інструментів штучного інтелекту в професійній діяльності педагога;
- застосовування сучасних психолого-педагогічних підходів та методик в організації освітнього процесу на уроках інтегрованого курсу «Мистецтво».

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації вчителів інтегрованого курсу «Мистецтво»за освітньою програмою з теми «Мистецька освіта: оновлення підходів у викладанні» має компетентнісний, практикоорієнтований і формувальний характер та спрямоване на виявлення рівня сформованості професійних компетентностей педагогів, необхідних для проєктування та впровадження інноваційних освітніх стратегій в освітній процес. Об’єктивне вивчення рівня засвоєння змісту програми та розуміння слухачами методології інноваційних технологій викладання мистецтва здійснюється у формі підсумкового тестування, що відбувається в дистанційному форматі. Кількість тестових завдань, їх складність та розподіл балів визначаються з урахуванням змісту програми та принципів об’єктивності й валідності оцінювання. Зарахування результатів тестування здійснюється за умови набрання слухачем не менше 75% від максимальної кількості балів, що свідчить про достатній рівень засвоєння теоретичних основ і методичних підходів, передбачених програмою.

Підсумкове тестування здійснюється у вигляді тесту із 24 питань.

І рівень: 22 завдання закритого типу з наведеними чотирма варіантами відповідей, з яких лише одна є правильною. Завдання вважається виконаним, якщо слухач/слухачка вибрав/ла і позначив/ла правильну відповідь (кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал).

ІІ рівень: 2 завдання на встановлення відповідності. До кожного завдання наведено інформацію, позначену цифрами та буквами. Щоби виконати завдання,

необхідно встановити відповідність інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити «логічні пари»). Завдання вважається виконаним, якщо слухач/слухачка правильно зробив/ла поєднання рядків та колонок (кожна правильно встановлена відповідність оцінюється в 1 бал). Максимально 4 бали за 1 завдання.

Застосування різних видів тестових завдань забезпечує об'єктивність, варіативність і практичну спрямованість підсумкового контролю, а також дозволяє оцінити не лише рівень теоретичної підготовки педагогів, а й їхню готовність до впровадження інноваційних технології в освітній процес.

Оцінювання результатів підсумкового тестування здійснюється за критеріями, що відображають рівень засвоєння слухачами/слухачками теоретичних знань і методичних підходів, необхідних для проєктування та оновлення підходів у викладанні інтегрованого курсу «Мистецтво».

Оцінювання завдань підсумкового тестування здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Максимальна кількість балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання підсумкового тесту, – 24 бали. Прохідний бал – 18 (75%). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації

Вартість:

- для педагогічних працівників усіх категорій та керівників закладів освіти, що фінансуються з місцевих бюджетів Харківської області, навчання здійснюється безкоштовно;

- для працівників закладів освіти державної та приватної форм власності, працівників закладів інших, крім освіти, галузей, та інших регіонів – платна послуга, вартість якої визначена «Переліком освітніх послуг КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», що розміщений на сайті Академії (http://edu-post-diploma.kharkov.ua/).

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання теоретичної підготовки з активними, практико орієнтованими формами навчальної діяльності, що спрямовані на формування та розвиток професійних компетентностей учителів інтегрованого курсу «Мистецтво». Освітній процес організовано з використанням інтерактивних методів навчання, педагогічних ігор, мотиваційної та рефлексивної сесій.

Особливістю освітньої програми є акцент на діяльнісний, компетентнісний та інтегрований підходи до навчання, інтеграцію міжпредметного змісту, цифрових технологій. Важливою складовою програми є створення умов для професійної взаємодії педагогів, обміну досвідом, спільного проєктування уроків мистецтва.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання нормативно-правових документів у сфері освіти, аналіз навчально-методичних матеріалів, розроблення фрагментів уроків, навчальних проєктів та міжпредметних сценаріїв, рефлексію власної педагогічної діяльності й визначення індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Підсумкові заходи передбачають узагальнення та оцінювання результатів навчання слухачів, осмислення набутих знань і професійних змін.

Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що допоможе стати кращим фахівцем» спрямована на усвідомлення слухачами/слухачками власних професійних досягнень, змін у підходах до організації освітнього процесу та визначення подальших кроків професійного розвитку.

Підсумкове тестування проводиться з метою комплексної перевірки рівня сформованості знань, умінь і професійних компетентностей за всіма темами освітньої програми.

Зміст програми складається з 5 модулів. На етапі завершення навчання за Програмою слухачі/слухачки складають підсумковий тест. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 75 год, з них: 22 год - лекційні заняття, 38 год - практична робота, 13 год - самостійна робота, 2 год - контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	Усього
Модуль 1. Концептуальні засади оновлення змісту мистецької освітньої галузі						
1.1	Реалізація концепції “Нова українська школа” в базовій середній освіті		2			2
1.2	Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі	2				2
1.3	Нові парадигми мистецької освіти		2	1		3
1.4	Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі		2	2		4
1.5	Культурна компетентність як основа розвитку особистості засобами культури й мистецтва	2				2
1.6	Шляхи формування української ідентичності в роботі вчителя	2		2		4
1.7	Академічна доброчесність як віддзеркалення якості освіти		2			2
	Разом за модулем	***6***	***8***	***5***		***19***
Модуль 2. Практики сучасного уроку мистецької освітньої галузі						
2.1.	Особливості організації освітнього процесу на уроках мистецтва	2				2
2.2	Універсальний дизайн навчання: інтегровані інструменти та гнучкі практики		2			2
2.3	Проєктування уроку мистецтва відповідно до нових форматів освіти	2				2

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	Усього
2.4	STEAM і мистецтво: створюємо нові сенси на уроці		2	2		4
2.5	Творчість у дії: інтерактивні прийоми на уроках мистецтва		2	2		4
2.6	Цифрові інструменти оцінювання результатів навчання мистецької освітньої галузі		2			2
2.7	Інформаційно-цифрова компетентність учителя мистецтва		2			2
2.8	Цифрові сервіси для вчителя мистецтва: освітні ресурси		2			2
	Разом за модулем	***4***	***12***	***4***		***20***
Модуль 3. Інтеграція як домінанта освітнього простору мистецької освітньої галузі						
3.1	Інтегрований підхід у викладанні предметів мистецької освітньої галузі	2				2
3.2	Модельні програми: інтегрований підхід до планування освітнього процесу	2				2
3.3	Практико орієнтовані завдання в архітектурі сучасного уроку мистецтва		2			2
3.4	Ресурси мистецтва: практичні кейси та інструменти для інтеграції		2			2
3.5	Штучний інтелект як віртуальний помічник учителя мистецтва		2	2		4
3.6	Архетипи творчості в освітньому просторі: інтеграція сучасних підходів у мистецькій освіті		2			2
3.7	Трансформація за розкладом і без: мистецтво гнучкого навчання	2				2
	Разом за модулем	***6***	***8***	**2**		**16**
Модуль 4. Психологічні аспекти творчого процесу на уроках мистецької освітньої галузі						
4.1	Психологічна компетентність педагога як провідна умова створення психологічного комфорту в класі в умовах воєнного стану	2				2
4.2	Урок мистецтва як простір розвитку дітей з ООП		2			2
4.3	Від натхнення до розвитку: педагогічна модель СЕЕН в освіті		2			2
4.4	Артпедагогіка та арттерапія. Методика розвитку особистості засобами мистецтва		2	2		4
4.5	Травмочутлива педагогіка: школа діалогу культур як простір зцілення та відновлення особистості	2				2
4.6	Психолого-педагогічні аспекти розбудови безбар’єрного освітнього простору в умовах війни	2				2
	Разом за модулем	***6***	***6***	***2***		***14***
Модуль 5. Організаційно-підсумковий						
5.1	Настановне заняття. Мотиваційна сесія «Мої очікування від навчання»		2			2

№ теми	Назва навчальних тем	Кількість годин				
		Лекції	Практ. заняття	Самост. робота	Контр. заходи	Усього
5.2	Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що допоможе стати кращим фахівцем		2			2
	Разом за модулем		***4***			***4***
	Підсумкові заходи Підсумкове тестування				2	2
	Усього:	**22**	**38**	**13**	**2**	**75**

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Концептуальні засади оновлення змісту мистецької освітньої галузі

Тема 1.1 Реалізація концепції “Нова українська школа” в базовій середній освіті

Реалізація Концепції Нової української школи в базовій середньої освіті. Законодавство в галузі освіти. Мета й ключові компоненти Концепції Нової української школи. Педагогіка партнерства, дитиноцентризм. Наскрізні вміння як основа для формування компетентностей.

Практична частин. Кейс-стаді. Робота з імітованими кейсами «Спільні правила класу», «Спільне обговорення успіхів і труднощів». Квіз «Що я знаю про ключові компетентності?». Інтерактив «Порівняй та поєднай» (порівняння та співвідношення Європейської рамки ключових компетентностей і переліку, визначений Державним стандартом базової середньої освіти).

Тема 1.2 Сучасні підходи до навчання в Новій українській школі

Дидактичний підхід як стратегія навчання, що поєднує в собі методи, форми, прийоми навчання. Кейс дидактичних підходів: компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, інтегративного, середовищного. STEM-орієнтований підхід у навчанні предметів. Взаємозалежність, взаємонаповнюваність підходів щодо орієнтації сучасного освітнього процесу на особистість.

Зміна пріоритетів в освітньому процесі: від накопичення знань до розвитку життєвих навичок. Сутність, механізм моделей навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти. Диверсифікація методів і прийомів реалізації сучасних підходів. Ознаки поверхневого та глибинного навчання. Практична зорієнтованість навчання. Суб’єкт-суб’єктна основа освітнього процесу. Рефлексивність навчання.

Тема 1.3. Нові парадигми мистецької освіти

Місце мистецької галузі в концепції нової української школи. способи та досвід творчої діяльності як складова змісту мистецької освіти. Сучасне розуміння понять «діяльність», «творча діяльність», «мистецька діяльність». Суть мистецької діяльності та її види. Підходи до класифікації творчої діяльності. Характеристика видів творчості. Структура творчої діяльності учнів.

Види діяльності учнів на уроках мистецтва. Шляхи організації мистецької діяльності школярів та школярок. Умови ефективної мистецької діяльності. Культуротворчі педагогічні технології організації мистецької діяльності. Творчі завдання для розвитку художньо-образної уяви. Критерії розвитку творчих здібностей в процесі навчання.

Практична частина. Квест-конструктор «Педагогічний інструментарій». Вправа «Методичний батл». Рефлексія «Методичний акцент».

Тема 1.4. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

Сутність компетентнісного підходу в сучасній освіті. Мистецька освітня галузь як простір формування ключових і предметних компетентностей. Характеристика компетентнісного потенціалу мистецтва та вимоги до обов'язкового навчання учнів мистецької освітньої галузі. Принципи Державного стандарту середньої освіти.

Особливості реалізації компетентнісного підходу на уроках мистецтва Актуалізація розвитку позитивної мотивації учнів шляхом їх участі у різних видах творчих практик.

Практична частина. Вправа «Компетентнісний детектор». Асоціативний конструктор «Компетентність у дії». Обмін досвідом «Галерея ідей».

Тема 1.5. Культурна компетентність як основа розвитку особистості засобами культури й мистецтва

Місце та роль культурної компетентності в умовах НУШ. Зміст та структура культурної компетентності. Наукові погляди вчених на структуру та критерії сформованості культурної компетентності. Педагогічні умови розвитку культурної компетентності на уроках мистецтва.

Шляхи формування обізнаності та самовираження у сфері культури, здатності розуміти твори мистецтва, розвиток власних мистецьких смаків, регенерування власних ідей, накопичення досвіду та збагачення почуттів за допомогою мистецтва на уроках. Зміст роботи з опанування педагогом та вихованцями здатності співпрацювати з іншими людьми. Методи оволодіння особливостями національної та загальнолюдської культури, духовно-моральними основами життя людини, народу, культурологічних основ сімейних, соціальних, суспільних явищ і традицій. Технології інтеркультурної взаємодії в сучасному культурному просторі. Характеристика стратегій поведінки та кар'єри в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття.

Тема 1.6 Шляхи формування української ідентичності в роботі вчителя

Актуальність питання національної ідентичності, патріотизму, громадянськості в сучасному глобальному світі. Характеристика основних понять: національна ідентичність, особистість, національна ідея, історична пам'ять, національна гідність, національна самосвідомість, національні цінності, патріотизм. Спрямованість ідей Концепції «Нова українська школа» на формування національної ідентичності. Комплексний підхід до розв'язання проблеми формування національної ідентичності в сучасній школі. Види та аспекти ідентичності. Етапи формування ідентичності.

Шляхи формування ідентичності школярів в закладах освіти. Особистісно орієнтовані технології як головні стратегії виховання патріота. Мова як найважливіша етнічна ознака. Національна ідея як рефлексія національно-культурної ідентичності. Історична пам'ять як невід'ємна складова ідентифікації особистості.

Тема 1.7 Академічна доброчесність як віддзеркалення якості освіти

Сутність академічної доброчесності та її принципи. Розробка закладом освіти внутрішніх нормативних документів про академічну доброчесність. Внутрішня процедура забезпечення якості освіти як демонстрація спроможності закладу освіти до розвитку. Типові та менш очевидні види порушень академічної доброчесності. Структура внутрішнього документа про академічну доброчесність. Положення про академічну доброчесність.

Внутрішній моніторинг і вдосконалення політики академічної доброчесності в закладах освіти. Підтримка дотримання принципів академічної доброчесності. Структура моніторингу реалізації академічної доброчесності. Повноваження комісії з питань академічної доброчесності. Комплекс профілактичних заходів для попередження недотримання прав академічної доброчесності. Особливості дотримання академічної доброчесності під час проведення освітніх заходів у дистанційному форматі.

Практична частина. Мотиваційна вправа «Аналіз джерел та посилань»; дискусія «Що є плагіатом у мистецтві»; рефлексивне письмо. Міні-проєкт «Інтеграція джерел».

МОДУЛЬ 2. Практики сучасного уроку мистецької освітньої галузі

Тема 2.1. Особливості організації освітнього процесу на уроках мистецтва

Освіта як ключовий елемент суспільного розвитку та гарант забезпечення майбутнього покоління навичками та знаннями, необхідними для досягнення особистого і професійного успіху, успішного розвитку держави. Дистанційне навчання як оптимальна та безпечна форма організації освітнього процесу з музичного мистецтва. Партнерська взаємодія між батьками й педагогічним колективом та дитиною як ключова передумова ефективного та освітнього процесу. Практики організації сучасного уроку мистецтва. Прийоми забезпечення сприятливого психоемоційного фону на уроці. Метод казки та пригодницьких історій. Аналіз та інтерпретація творів мистецтва на уроці.

Тема 2.2. Універсальний дизайн навчання: інтегровані інструменти та гнучкі практики

Формула успіху дитини на уроках мистецтва. Міф про «середнього учня в класі». Різноманітність – це ресурс, а не проблема. Що таке універсальний дизайн навчання. Три принципи універсального дизайну навчання. Перший принцип - залучення, або як зацікавити учнів. Другий принцип - представлення інформації. Третій принцип - дія і вираження, або як учні демонструють результат. Інтегровані інструменти для уроків мистецтва. Гнучкі практики на уроках мистецтва: дошка вибору, навчальне меню, гнучке оцінювання.

Практична робота: Активність «Мистецтво для кожного». Кейс-стаді «Чи є описана ситуація УДН?». Групова активність “Практикуємо гнучкі практики на уроках мистецтва”.

Тема 2.3. Проєктування уроку мистецтва відповідно до нових форматів освіти

Урок – основна форма організованої освітньої діяльності в закладах освіти. Сутність поняття «проєктування». Дидактика сучасного уроку.

Урок мистецтва як засіб реалізації Державного стандарту базової середньої освіти. Компетентнісний підхід як обов’язкова складова сучасного уроку. Структура сучасного уроку мистецтва. Типи уроків мистецтва та основні їх компоненти. Психолого-педагогічні вимоги («культура уроку») до уроку мистецтва. Методи та форми навчання учнів та учениць на уроках мистецтва в дистанційному форматі.

Складові ефективного й успішного уроку: глибокі теоретичні знання вчителя, ретельне планування та підготовка уроку, творчий підхід педагога, його комунікативність. Лайфхаки для успішного уроку.

Тема 2.4. STEAM і мистецтво: створюємо нові сенси на уроці

STEM як один з головних трендів інноваційної освіти в Україні. Сутність STEAM-підходу в сучасній освіті. Поняття STEAM як інтеграції науки, технологій, інженерії, мистецтва та математики. Мистецтво як засіб інтеграції та створення сенсів. Інтегроване заняттям як особлива форма STEM-навчання. Особливості інтеграції мистецтва з іншими галузями. Сучасні педагогічні технології організації STEAM-діяльності.

Практична частина. Вправа «Один об’єкт — п’ять поглядів». Вправа «Конструктор STEAM-завдання». Гра “STEAM-персонаж”

Тема 2.5. Творчість у дії: інтерактивні прийоми на уроках мистецтва

Мистецтво як простір творчої взаємодії – формування активної участі учнів у навчальному процесі через творчі завдання та обговорення. Візуалізація як інструмент творчого мислення. Метод проєктів - від планування до реалізації командних навчальних проєктів. Комікси та меми як сучасна мова мистецтва. Інтегруємо цифрові ігрові елементи в урок мистецтва. «6 капелюхів мислення» - інструмент для структурованого та творчого аналізу будь-якої проблеми.

Практична частина. Вправи «Асоціативний артланцюжок», «Кросенс: розгадай і створи»; «StoryArt: створи історію»; рефлексія «Галерея ідей».

Тема 2.6. Цифрові інструменти оцінювання результатів навчання мистецької освітньої галузі

Нормативно-методичні засади та особливості оцінювання результатів навчання в мистецькій освітній галузі. Використання каталогу компетентнісних робіт для Нової української школи на освітній платформі «Освіторія» у процесі організації оцінювання навчальних досягнень учнів та учениць. Методика розроблення компетентнісно орієнтованих завдань та визначення груп результатів навчання із використанням цифрових інструментів оцінювання.

Техніки формувального оцінювання. Практики фіксації, аналізу та інтерпретації результатів оцінювання в журналі навчальних досягнень учнів.

Практична робота. Аналіз і застосування компетентнісних завдань та цифрових інструментів оцінювання «Конструктор компетентнісних завдань». Творча майстерня оцінювання «Цифрові інструменти в дії».

Тема 2.7. Інформаційно-цифрова компетентність учителя мистецтва

Визначення інформаційно-цифрової компетентності (ІЦК). Нормативно-правове забезпечення та регулювання розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагога в Україні.

Європейські та світові стандарти цифрової компетентності та грамотності. Європейська рамка цифрової компетентності педагога (DigCompEdu).

Рамка цифрової компетентності педагогічного й науково-педагогічного працівника. Дескриптори: знання, уміння, навички та ставлення, застосовані до кожного компоненту цифрової компетентності. Рівні володіння цифровою компетентністю.

Інструментарій визначення власного рівня цифрової грамотності. Шляхи розвитку та вдосконалення цифрової компетентності.

Практична робота. Заповнення анкети «Паспорт цифрових умінь». Пошук матеріалів для заняття гуртка (відео, статтю, зображення) в інтернеті, обговорення критеріїв якості цифрового контенту.

Тема 2.8. Цифрові сервіси для вчителя мистецтва: освітні ресурси

Цифрові технології, ресурси та сервіси: означення, класифікація, функціонал. Цифрові освітні сервіси та цифрові дидактичні матеріали. Класифікація цифрових освітніх сервісів за призначенням. Переваги цифрових інтерактивних дидактичних матеріалів.

Приклади створення інтерактивного навчального контенту засобами цифрових сервісів: цифрові робочі аркуші, інтерактивні завдання, тести, інфографіка, ментальні карти тощо.

Практична робота. Опрацювання інструментарію для створення цифрового інтерактивного навчального контенту. Розробка рекомендацій щодо вибору та ефективного використання цифрових сервісів на уроках мистецтва.

МОДУЛЬ 3. Інтеграція як домінанта освітнього простору мистецької освітньої галузі

Тема 3.1 Інтегрований підхід у викладанні предметів мистецької освітньої галузі

Інтеграція як процес взаємодії двох або більше систем в НУШ. Актуальність інтеграції в сучасній освіті. Інтеграція мистецтв. Наскрізні змістові лінії на уроках мистецтва.

Особливості освітньої інтеграції на матеріалі різних дисциплін. Інтеграція предметів мистецького циклу. Міжпредметна інтеграція в умовах НУШ. Види інтеграції в концепції НУШ: духовно-світоглядний вид інтеграції, здійснюється на основі спільної для всіх видів мистецтв тематизму, пов’язаного з відображенням у мистецтві різних аспектів життя.

Естетико-мистецтвознавчий вид інтеграції (введення споріднених для різних видів мистецтва понять і категорій – естетичних, художньо-мовних, жанрових тощо). Поєднання декількох видів інтеграції та інтерактивності як шлях до взаємодії, діалогу.

Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підходи. Види міжпредметної інтеграції. Врахування особливостей соціокультурного середовища, використання краєзнавчих матеріалів у процесі викладання мистецтва.

Тема 3.2. Модельні програми: інтегрований підхід до планування освітнього процесу

Реалізація нового змісту освіти в навчальних програмах і навчальній літературі.

Модельна навчальна програма як документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством. Структура, особливості застосування. Принципи обрання модельних навчальних програм. Навчальна програма як конкретизація модельної навчальної програми. Підходи до створення навчальної програми на основі модельної. Конструктор навчальних програм.

Порядок розробки та впровадження власних (авторських) програм закладу освіти. Календарно-тематичне планування.

Вибір підручників і посібників. Процедура замовлення і використання навчальної літератури для реалізації обраних навчальних програм Методичне забезпечення модельних програм.

Тема 3.3. Практико орієнтовані завдання в архітектурі сучасного уроку мистецтва

Сутність і значення практико-орієнтованого підходу в мистецькій освітній галузі. Типологія практико-орієнтованих завдань на уроках мистецтва та вимоги до їх конструювання. Методика розроблення практико-орієнтованих завдань. Організація діяльності учнів під час виконання практико-орієнтованих завдань: індивідуальна, парна, групова робота; фасилітація та педагогічний супровід творчого процесу. Оцінювання результатів виконання практико-орієнтованих завдань: критерії, індикатори, самооцінювання та взаємооцінювання. Використання цифрових інструментів для збору та аналізу результатів навчання.

Практична частина. Проєктування інтегрованих мистецьких занять: вправа «Мудборд емоцій», вправа «STEAM-ідея», кроссенс «Інтеграція мистецтв». Практикум «Креативний мікс».

Тема 3.4 Ресурси мистецтва: практичні кейси та інструменти для інтеграції

Поняття ресурсу. Мистецтво та його оздоровчий вплив. Роль мистецтва в гармонізації емоційної компоненти діяльності учнів та учениць. Універсальність впливу різних видів мистецтва на емоційно-чуттєву сферу людини, інтенсифікація візуального й сенсорного досвіду, формування загальної та

естетичної культури. Арттерапевтичний вплив народного мистецтва. Психокорекційні засади організації спілкування учнів .

Психологічні механізми корекційного впливу ритмотерапії. Наснажувальний потенціал інноваційних педагогічних технологій. Інтегративна стратегія навчання мистецтва. Дидактичний інструментарій інтегративних художньо-педагогічних технологій.

Практична частина. Створення топ-5 ресурсів видів мистецтва за вибором. Інтеграційна вправа «Мистецький калейдоскоп». Рефлексія «Мистецька карта».

Тема 3.5. Штучний інтелект як віртуальний помічник учителя мистецтва

Визначення штучного інтелекту. Можливості ШІ. Типи штучного інтелекту. Види ШІ для освітян (персоналізоване навчання, автоматизована оцінка, чат-боти для підтримки, аналіз даних). Результати опитування щодо застосування ШІ в шкільній освіті. Нормативні документи для регуляції використання ШІ в Україні. Загальне уявлення про промпт. Основні вимоги до промптів. Ідеї використання ШІ вчителями інтегрованого курсу «Мистецтво». Інструменти ШІ для генерування текстів, створення зображень, пісень і музики. Інструменти ШІ для обробляння аудіо. Застереження щодо використання штучного інтелекту.

Практична частина. Практикум «Запит як мистецький інструмент». Опрацювання найкращих нейромереж (notebooklm.google, perplexity.ai, gamma.app, mylens.ai, mapify.so, magicschool.ai тощо). Рефлексивна вправа «Межі ШІ в мистецтві».

Тема 3.6. Архетипи творчості в освітньому просторі: інтеграція сучасних підходів у мистецькій освіті

Поняття архетипу в контексті психології, культури та мистецької педагогіки. Архетипи як універсальні образи колективного несвідомого та як інструмент осмислення творчих стратегій особистості. Значення архетипного підходу для розвитку креативності та самопізнання. Взаємодія раціонального, емоційного, інтуїтивного та тілесного вимірів творчості.

Практична частина. Опрацювання сім архетипів творчості: характеристика та прояви. Архетипи творчості в контексті сучасних викликів.

Тема 3.7. Трансформація за розкладом і без: мистецтво гнучкого навчання

Сутність і концепція гнучкого навчання. Особливості впровадження гнучкого навчання в закладах загальної середньої освіти. Інтегративний підхід в освітньому процесі. Принципи та ключові елементи гнучкого підходу в навчанні. Роль учителя в умовах гнучкого навчання: фасилітація освітнього процесу, педагогічна автономія й відповідальність, готовність до змін та управління освітнім середовищем.

Застосування гнучкого навчання в закладах загальної середньої освіти. Брейнстормінг – метод для розвитку критичного мислення. Фронтальні та дитиноцентричні методи навчання. Лайфхаки для успішної роботи в умовах

гнучкого навчання. Технологія впровадження скафолдингу. Майбутнє гнучкого навчання.

МОДУЛЬ 4. Психологічні аспекти творчого процесу на уроках мистецької освітньої галузі

Тема 4.1. Психологічна компетентність педагога як провідна умова створення психологічного комфорту в класі в умовах воєнного стану

Психологічна компетентність. Здатність визначати та враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості дітей. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями та ученицями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності. Здатність формувати мотивацію дітей та організовувати їхню пізнавальну діяльність. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

Поняття психологічного комфорту. Орієнтація на потреби школярства в освітньому процесі, поняття дитиноцентризму. Періодизація дитячого віку. Психофізіологічні особливості, розвитку пізнавальної сфери, особистісні особливості розвитку дітей різних вікових категорій та врахування їх в організації освітнього процесу.

Моделювання уроку мистецтва відповідно до психологічних особливостей учнів та учениць. Способи подолання стресу та напруги, створення атмосфери психологічного комфорту та підтримки на уроції.

Тема 4.2. Урок мистецтва як простір розвитку дітей з ООП

Діти з особливими освітніми потребами: класифікація, особливості навчання і підтримки в освітньому процесі.

Розвитковий потенціал мистецькоої діяльності для дітей з ООП: розвиток дрібної моторики, сенсорна інтеграція, емоційна регуляція, комунікація, творчість, розвиток сильних сторін та потенціалу, формування успішності.

Мистецтво як безпечний простір розвитку: прийняття різноманітності без оцінювання, зниження напруги, реалізація потреб, самовираження, переживання успіху.

Урок мистецтва в інклюзивному класі: можливості й переваги (гнучкість, варіативність завдань і темпу роботи для дітей з різними освітніми потребами).

Індивідуалізація та універсальний дизайн навчання на уроках мистецтва.

Адаптація матеріалів, інструкцій, інструментів і очікуваних результатів відповідно до можливостей кожної дитини.

Практична частина. Аналіз навчальних ситуацій за участі дитини з ООП. Моделювання уроку мистецтва в інклюзивному класі.

Тема 4.3. Від натхнення до розвитку: педагогічна модель СЕЕН в освіті

Соціально-емоційне навчання: концепція та особливості. Актуальність упровадження емоційного інтелекту у сучасному закладі освіти. Результати дослідження соціально-емоційного навичок (ДоСЕН). Професійна роль учителя

в реалізації СЕЕН. Технології та методи реалізації СЕЕН. Аналіз сучасних педагогічних підходів до формування емоційного інтелекту.

Практична частина. Освітній соціально-емоційний івент «Територія довіри». Edutask «Очима іншого», «Міст порозуміння» та «Усвідом себе».

Тема 4.4. Артпедагогіка та арттерапія. Методика розвитку особистості засобами мистецтва

Артпедагогіка та арттерапія. Сутність понять. Мета й завдання арттерапії. Артпедагогіка як напрям педагогіки. Артпедагогіка й арттерапія в діяльності педагога. Основні функції й технології артпедагогіки. Види артпедагогіки: музикотерапія, вокалотерапія, ритмотерапія, казкотерапія, терапія творчості, театральна терапія тощо. Методи артпедагогіки.

Актуальність митецьких практик під час війни. Виховання, освіта, розвиток особистості засобами мистецтва. Застосування методик артпедагогіки та арттерапії у роботі з дітьми в умовах воєнного стану.

Особливості та можливості артпедагогіки в освітньому процесі закладу позашкільної освіти в умовах воєнного стану та відбудови. Приклади артсервісів на допомогу педагогу в організації інтерактивної роботи з учянми та ученицями на арттерапевтичних заняттях.

Практична робота. Методики артпедагогіки та арттерапії: «Мій стан сьогодні», «Карта емоцій», «Вікно Джохарі». Рефлексія педагога за методикою завершіть речення:

Тема 4.5 Травмочутлива педагогіка: школа діалогу культур як простір зцілення та відновлення особистості

Сутність поняття «травмочутлива педагогіка», її головна мета. Принципи травмочутливої педагогіки. Концепція «Школи діалогу культур» як освітня модель.

Цілі та завдання освітнього простору у контексті реалізації освітньої моделі «Школа зцілення». Педагогічні інструменти «школи зцілення»: емоційна підтримка, культура діалогу, рефлексія, проєктна діяльність. Роль педагога у травмочутливій школі. Ознаки «школи зцілення та діалогу».

Школа діалогу культур як простір відновлення, людяності й віри у майбутнє.

Тема 4.6 Психолого-педагогічні аспекти розбудови безбар'єрного освітнього простору в умовах війни

Освіта без бар'єрів, філософія, кроки та складові безбар'єрності в освіті.

Правила безбар'єрного спілкування. Психосоціальна підтримка формування безбар'єрного освітнього середовища закладу освіти. Інклюзія. Гендерна рівність. Формування толерантність як запорука ненасильницької взаємодії та профілактика дискримінації.

Комунікація. Спілкування. Механізми пізнання іншої людини: ідентифікація, емпатія, рефлексія тощо.

Комунікативні бар'єри та їх подолання: уникнення, авторитет, непорозуміння, логічний бар'єр, стилістичний бар'єр, семантичний бар'єр, перцептивно-інтерпретаційний бар'єр.

МОДУЛЬ 5. Організаційно-підсумковий

Тема 5.1. Настановне заняття. Мотиваційна сесія «Мої очікування від навчання»

Ознайомлення слухачів з організацією, змістом та умовами проведення курсів. Вправи «Криголам», «Мої очікування від навчання».

Тема 5.2. Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що допоможе стати кращим фахівцем»

Підбиття підсумків навчання на курсах підвищення кваліфікації та осмислення отриманих знань і навичок. Рефлексивні вправи щодо визначення результативності засвоєння програми підвищення кваліфікації та стратегій професійного розвитку.

Підсумкові заходи

Підсумкове тестування

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

Практичні завдання зазначені у відповідних темах.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

До теми 1.3. Нові парадигми мистецької освіти

Ознайомтеся з платформою «Освіта для життя». (https://educationforlife.mon.gov.ua/). Проаналізуйте структуру представлення мистецької освітньої галузі:

- концептуальні засади;
- інтерактивний стандарт;
- наскрізні вміння та ключові компетентності;
- Я-орієнтири.

До теми 1.4. Компетентнісний потенціал мистецької освітньої галузі

Оберіть 1–2 очікувані результати з модельної програми, за якою ви працюєте. Запропонуйте:

- вид діяльності учнів та учениць;
- форму роботи;
- очікуваний результат;
- спосіб оцінювання.

До теми 1.6. Шляхи формування української ідентичності в роботі вчителя

Проаналізуйте:

- які елементи національно-патріотичного виховання ви використовуєте на уроках;
- які ресурси (культурні, історичні, локальні) ви застосовуєте.

Створіть ментальну карту «Учитель як носій і транслятор національних цінностей».

До теми 2.4. STEAM і мистецтво: створюємо нові сенси на уроці

Що таке STEM/STEAM-підхід і чому він є актуальним для мистецької освітньої галузі ?

Проаналізуйте програму, за якою ви працюєте, та визначте:

- теми, у яких можливе STEM/STEAM-розширення;
- точки перетину науки, технологій, мистецтва;
- ресурси, необхідні для інтеграції.

До теми 2.5. Творчість у дії: інтерактивні прийоми на уроках мистецтва

Завершіть фразу «Інтерактив для мене – це…».

Запропонуйте 2-3 інтерактивні прийоми для роботи на уроці мистецтва та проаналізуйте їх за такими ознаками інтерактивного навчання:

- активна участь усіх учнів;
- взаємодія «учень–учень» і «учень–учитель»;
- наявність діалогу або полілогу;
- спільне розв'язання завдань;
- створення ситуації вибору;
- залучення особистого досвіду учнів;
- рефлексія діяльності;
- емоційна включеність.

До теми 3.5. Штучний інтелект як віртуальний помічник учителя мистецтва

. Опрацюйте ситуацію: учні/учениці підготували власні мініпроєкти. Ви отримали багато результатів у різних форматах, які потрібно швидко проаналізувати, визначити результативність, запропонувати шляхи розвитку дітей.

Виберіть AI-інструмент для обробки та аналізу даних (наприклад, для зчитування показників датчиків, тестових результатів, відео-записів тощо).

Оберіть один AI-інструмент (наприклад, генератор ідей, симулятор, аналізатор даних тощо). Використайте його для:

- створення вправ для уроку;
- генерації ідеї для проєкту.

До теми 4.4. Артпедагогіка та арттерапія. Методика розвитку особистості засобами мистецтва

1. Заповніть таблицю «У чому полягає сутність артпедагогіки та арттерапії: спільне й відмінне?»

2. Проаналізуйте власну педагогічну практику та визначте:

- ознаки освітніх втрат у вихованців;
- які мистецькі форми допомагають їх долати;
- які ресурси мистецтва можна задіяти.

3. Опрацюйте ситуацію: на уроці знизилась активність і впевненість дітей.

- запропонуйте артпедагогічні методи підтримки;
- визначте безпечні арттерапевтичні вправи;
- окресліть очікувані позитивні зміни в поведінці дітей.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Державна цільова соціальна програма національно-патріотичного виховання на період до 2025 року, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 No 673. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/673-2021-%D0%BF#n11
2. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України за №898 від 30.09.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text
3. Закон України "Про повну загальну середню освіту" URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n984
4. Закон України «Про освіту» URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text .
6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.092024 № 1225 «Про затвердження Професійного стандарту «Учитель закладу загальної середньої освіти». URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
7. Наказ МОН від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1093729-24#Text
8. Наказ МОН від 09 серпня 2024 р № 1120 «Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти». URL: https://mon.gov.ua/npa/pro-vnesennia-zmin-do-typovoi-osvitnoi-prohramy-dlia-5-9-klasiv-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity
9. Концептуальні засади мистецької освітньої галузі. URL: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny-posylannia/konceptualni-zasadi-misteckoyi-osvitnoyi-galuzi.pdf

Основна література

1. Масол Л. ІНТЕГРАЦІЯ? ІНТЕГРАЦІЯ. ІНТЕГРАЦІЯ… ІНТЕГРАЦІЯ! (Поліцентрична інтеграція змісту загальної мистецької освіти). URL: https://lib.iitta.gov.ua/
2. Масол Л. Принципи методики навчання інтегрованого курсу "Мистецтво" в 5 класі НУШ. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mtao_2022_3_6
3. Мистецька освітня галузь: лайфхаки для 8 класу нової української школи. URL: http://library.ippro.com.ua/attachments/article/797/%D0%BC%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf
4. Модельні навчальні програми. URL: https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/mystets-ka-osvitnia-haluz/
5. Освіта для життя. URL: https://educationforlife.mon.gov.ua/

Додаткова література

1. .Гайдамака О.В. Особливості викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 8 класі. URL: https://www.slideshare.net/slideshow/8-69868441/69868441

2. Гуревич Р. Компетентнісний підхід до структури сучасного уроку. Київ: Освіта, 2021.
3. Дерябіна С. В., Нікітенко Р.І. Гейміфікована стратегія навчання в діяльності педагогів мистецької та технологічної галузі. URL: http://nashasholadoi.oano.od.ua/article/view/298603/291285
4. Мистецька освітня галузь: лайфхаки для 8 класу нової української школи. URL: https://oipopp.ed-sp.net/public/attached_files/mystecka.pdf
5. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей. URL: https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/
6. Просіна О.В. ЧЕК-ЛИСТ. Формування культурної компетентності в умовах Нової української школи. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724565/1/%D0%A7%D0%95%D0%9A-%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82_%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf
7. Череватюк В. Використання інструментів штучного інтелекту у мистецькій освіті: проблеми та можливості. URL: https://journals.naoma.kyiv.ua/index.php/bulletin/article/view/67/61